

POSTANOWIENIE

29 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 29 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.S.

z udziałem M.S.1, W.S., E.S. i Z.C.

o stwierdzenie nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej M.S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 16 marca 2023 r., II Ca 1511/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika M.S.1 kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wnioskodawczyni odpisu niniejszego postanowienia, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego. A.W.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna

jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wnioskodawczyni z odwołaniem się do podstaw skargi kasacyjnej (naruszenie art. 945 § 1 pkt 1 k.c., także w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 233 § 1, art. 278, 386 § 1 i art. 385 k.p.c.), stwierdziła, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż uchybienia, jakich dopuścił się Sąd II instancji w związku ze stosowaniem przepisów powołanych w podstawach skargi miały charakter kwalifikowany, a zaskarżone postanowienie jest sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, a w szczególności z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć.

Wnioskodawczyni powołała się też na nieważność postępowania, skoro Sąd II instancji powinien rozpoznać apelację w składzie 3 osobowym, a rozpoznał jednoosobowo. „W sprawie zachodzi bardzo wiele wątpliwości w tym dotyczących oceny dowodów w postaci zeznań świadków, oceny dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry, które to dowody winny być szczegółowo przeanalizowane i ocenione z najwyższą starannością, którą gwarantuje jedynie skład 3 osobowy. Zaniechanie przeprowadzenia postępowania apelacyjnego we właściwym składzie sędziowskim i wydanie postanowienia oddalającego apelację w składzie 1 osobowym w tym wypadku niewątpliwie doprowadziło do nieważności postępowania czego najbardziej jaskrawym przykładem jest okoliczność, iż Sąd II instancji daje wiarę świadkom i uczestnikom zeznającym o stanie zdrowia psychicznego testatora w chwili sporządzenia testamentu uznając, iż zeznania te wskazują, iż testator był świadomy, gdy sporządzał testament notarialny w dniu 28 kwietnia 2014 roku, natomiast ten sam Sąd nie daje wiary wnioskodawczyni uznając, że nie posiadała wiadomości specjalnych pozwalających na fachową ocenę stanu zdrowia psychicznego testatora w aspekcie negatywnych przesłanek zdolności testowania, przewidzianych w art. 945 § 1 pkt 1 k.c.”.

Brak jest podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na zarzucaną przez wnioskodawczynię nieważność postępowania, której przyczyną miałyby być rozpoznanie sprawy w składzie jednoosobowym, podczas gdy standardy proceduralne powinny zakładać rozpoznawanie środków zaskarżenia przez skład trzyosobowy. Ustalony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasadzie prawnej – z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 sposób wykładni art. 367 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1327) ma zastosowanie do orzeczeń wydanych w postępowaniu apelacyjnym poczynawszy od 27 kwietnia 2023 r., podczas gdy zaskarżone postanowienie zostało wydane 16 marca 2023 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga samodzielnego czyli odrębnego od podstaw kasacyjnych wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Zarazem jednak zarzuty, którymi uzasadniana jest ta przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogą koncentrować się na okolicznościach, które ustawodawca wyłączył z zakresu podstaw skargi kasacyjnej, a taki charakter mają zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), gdy tymczasem wnioskodawczyni sformułowała w skardze wyłącznie takie zarzuty, gdyż o nieprawidłowym – w jej ocenie –

zastosowaniu art. 945 § 1 pkt 1 k.c. miały zadecydować nieprawidłowe ustalenia faktyczne.

Nie sposób zgodzić się z tezą wnioskodawczyni, że to biegła narzuciła Sądowi, także II instancji, kierunek rozstrzygnięcia, co miałoby się wiązać z wypaczeniem roli biegłego w postępowaniu. Biegła weryfikowała zgromadzony w sprawie materiał dokumentacyjny odnoszący się do leczenia spadkodawcy w tych placówkach, w których był konsultowany, ale także analizowała relacje świadków na temat społecznego funkcjonowania spadkodawcy i jego zachowania w ciągu kilku lat przed sporządzeniem testamentu. Biegła zastrzegła, że ocena wiarygodności zeznań należy do Sądu, a jej wnioski budowane są przy założeniu, iż Sąd nie znajdzie podstaw do podważenia wiarygodności zeznań i odtworzonego na ich podstawie obrazu zachowania spadkodawcy i motywacji, która nim kierowała, gdy decydował o rozporządzeniu spadkiem. Biegła dostrzegła uwarunkowania stanu psychicznego spadkodawcy wynikające przede wszystkim z bardzo podeszłego wieku. Sam podeszły wiek i właściwe mu ograniczenia w postrzeganiu rzeczywistości, w tym także większa podatność na wpływy otoczenia, nie jest czynnikiem przesądzającym o niezdolności do rozporządzeń na wypadek śmierci. Materiał dowodowy nie zawiera informacji o tym, żeby spadkodawca cierpiał na choroby psychiczne, które by znosiły jego zdolność do testowania.

Stwierdzenia w motywach orzeczenia o zamieszkiwaniu spadkodawcy z wnioskodawczynią są pewnym uproszczeniem w opisie relacji, w jakich te osoby pozostawały. Bliskość miejsc zamieszkania, a w związku tym stały kontakt tych osób, ale także relacja rodzinna (ojciec – córka) powodowały, że w zasadzie wszyscy członkowie rodziny identyfikowali wnioskodawczynię jako osobę opiekującą się ojcem, od której ojciec się wyprowadza, gdy z zajmowanego wcześniej mieszkania wziął go do siebie inny członek rodziny.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 6 pkt 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2023 r. poz. 1964), orzeczono jak w postanowieniu.

A.W.

[a!]